



## Рекомендації за результатами конференції

### «Конкурс до нового Верховного Суду: кращий досвід, отримані уроки та перспектива»

Київ, 24-25 жовтня 2017 р.

#### 1. Заява для участі у конкурсі та допуск кандидатів

Вищій кваліфікаційній комісії суддів України (ВККСУ):

- До початку проведення конкурсу забезпечити отримання заявниками чіткої інформації про порядок проведення добору та кваліфікаційного оцінювання кандидатів та всі документи, що вимагаються для участі у конкурсі, шляхом розміщення цієї інформації на веб сайті ВККСУ.
- Створити можливість подання заяви на участь у конкурсі в електронній формі.

#### 2. Процедури кваліфікаційного оцінювання і тестування

Вищій кваліфікаційній комісії суддів України:

- Забезпечити чіткість, деталізацію та однозначність процедур кваліфікаційного оцінювання і конкурсу кандидатів з самого початку процесу. Наприклад, прохідні бали мають бути встановлені до початку проведення кваліфікаційного оцінювання кандидатів, а не після проведення іспиту і визначення балів.
- Підвищити рівень об'єктивності, валідності та справедливості кваліфікаційного оцінювання завдяки поліпшенню стандартизації процесу розробки питань для анонімного тестування та фабул практичного завдання; при цьому практичні завдання мають спиратися на гіпотетичні обставини. Забезпечити абсолютну чіткість методології розробки питань для анонімного тестування та практичного завдання.
- Чітко викласти перелік знань, навичок та вмінь, які оцінюються під час кожного тестування.
- Збільшити вагу об'єктивних критеріїв оцінювання, таких як іспит, з 20 відсотків сукупного результату до більш справедливої та обґрунтованої величини.
- З метою обмеження меж розсуду членів ВККСУ в процесі конкурсного добору кандидатів на суддівські посади, скоротити вагу суб'єктивних критеріїв оцінювання, таких як співбесіда з кандидатом, з чинних 80 відсотків до 50 відсотків.
- Змінити спрямованість анонімного письмового тестування та виконання практичного завдання з перевірки знання законодавства на перевірку наявності практичних навичок та умінь у застосуванні закону.

- Оприлюднювати в мережі Інтернет результати не тільки анонімного тестування та виконання практичного завдання, а й результати кваліфікаційного оцінювання за результатами співбесіди, оцінки досвіду та психологічного тестування.
- З метою підвищення загальної якості тестування запровадити регулярні внутрішні та зовнішні перевірки (аудит) якості тестових матеріалів та процедур тестування. ВККСУ має готувати і оприлюднювати результати всіх таких перевірок.
- Спільно з Національною школою суддів України (НШСУ), розвивати інституційну спроможність тестологічного центру НШСУ з метою формування на його основі бази тестових завдань для проведення тестувань ВККСУ.
- Спільно з НШСУ, створити та застосовувати єдині прозорі й стандартизовані критерії та процедури для відбору розробників і рецензентів тестових завдань, а також якісне навчання відібраних розробників і рецензентів.
- Вимагати від НШСУ запровадження стандартизованого порядку розробки і рецензування тестових завдань зі встановленням чітких термінів їх виконання та запровадити процедури оцінювання тестових завдань та управління цими процесами.
- Забезпечити конфіденційність процесу розробки тестових завдань зі встановленням різних рівнів доступу до завдань як засобу безпеки.
- Для виконання психометричного аналізу незалежними експертами забезпечити відкритий доступ до деперсоніфікованих даних результатів тестування для аналізу того, чи за допомогою тестових завдань оцінюються саме ті знання і навички, для оцінювання яких вони призначені, і що виставлені учасникам тестування оцінки мають нормальний розподіл, з метою гарантування справедливості тестування/оцінювання.
- Здійснювати увесь процес кваліфікаційного оцінювання і конкурсу в електронній формі для забезпечення високої ефективності обробки його матеріалів ВККСУ, ГРД та ВРП, а також забезпечення прозорості для широкого загалу.
- Розглянути можливість запровадження тесту на знання іноземної мови аналогічно до вступного випробування для здобуття ступеня «магістр» за спеціальністю «Право» та нових вимог до державних службовців вищої ланки.
- Спільно з НШСУ, налагодити співробітництво з Українським центром оцінювання якості освіти з метою обміну кращими практиками та досвідом, особливо з питань друку та забезпечення конфіденційності тестових завдань й формування й управління базою даних тестових завдань.

### 3. Адміністрування іспиту

Вищій кваліфікаційній комісії суддів України:

- Здійснювати розсадку учасників тестувань за випадковим принципом через електронну реєстрацію з метою запобігання обману та використанню можливих несправедливих переваг.
- Поводитися з бланками відповідей як з документами суворої звітності та зберігати їх у сейф-пакетах разом із тестовими зошитами.
- Забезпечити належну інформаційну безпеку під час проведення тестування, зокрема, через блокування бездротових мереж мобільного зв'язку та запобігання спілкуванню кандидатів між собою у туалетних кімнатах.
- Забезпечити чітку систему ведення обліку та приймання-передачі тестових матеріалів уповноваженими працівниками ВККСУ.
- Проводити опитування кандидатів після завершення ними іспитів щодо якості процедури проведення тестування та адміністрування іспиту.

- Сприяти активнішому залученню представників інститутів громадянського суспільства до моніторингу процесу кваліфікаційного оцінювання.
- Забезпечити кращу автоматизацію ведення суддівських досьє та більш широкий доступ громадськості до інформації про кандидатів.

#### **4. Громадська рада доброчесності**

- ВККСУ та Верховній Раді – посилити роль та правовий статус ГРД, у тому числі забезпечити ГРД фінансуванням і ресурсами, необхідними для виконання покладених на неї функцій.
- ГРД і ВККСУ налагодити професійні та конструктивні відносини.
- ГРД і ВККСУ розробити, ухвалити та оприлюднити об'єктивні критерії оцінювання, що будуть застосовуватися ГРД.
- ГРД і ВККСУ спільно розробити та ухвалити уніфіковані стандарти написання висновків ГРД та пов'язаних з ними документів разом з типовою структурою таких документів.
- ГРД і ВККСУ забезпечити додаткову перевірку інформації про кандидатів з використанням надійних джерел.
- В оцінюванні кандидатів ГРД має зосередитися на перевірці відповідності кандидатів вимогам професійної етики і доброчесності, а не їхніх професійних навичках. Оцінювання останньої має залишатися прерогативою ВККСУ.
- Повноваження ГРД можуть передбачати аналіз ухвалених кандидатом судових рішень під кутом її/його професійної етики та доброчесності.
- ГРД має надавати кандидатам можливість ознайомлюватися з проектами своїх негативних висновків з метою спростування певної інформації аби забезпечити, що висновки ГРД є добре обґрунтованими і спираються на точну інформацію.
- ВККСУ готувати та оприлюднювати мотивовані рішення про згоду з негативними висновками ГРД або про їх відхилення.

#### **5. Психологічне тестування**

Вищій кваліфікаційній комісії суддів України:

- Проаналізувати доцільність застосування методології психологічного тестування в рамках кваліфікаційного оцінювання та добору кандидатів на посаду судді, зокрема, тестів ММРІ, розроблених для психіатричних цілей.
- Пов'язати психологічні тести з компетенціями суддів, визначеними у професіограмі судді.
- Розробити чіткий механізм інтегрування результатів психологічного тестування в суму балів кваліфікаційного оцінювання.

#### **6. Оцінювання та прийняття рішень ВККСУ та ВРП**

Вищій кваліфікаційній комісії суддів України:

- Використовувати стандартизовані бланки оцінювання кожним членом при проведенні аналізу суддівських досьє та під час співбесід з кандидатами.

Вищій кваліфікаційній комісії суддів України та Вищій раді правосуддя:

- Надавати детальні мотивовані висновки, що обґрунтовують кожне рішення про ухвалення або відхилення кандидата.

- Голосувати відкрито та публічно; а якщо голосування відбувається у закритому режимі, то протокол голосування кожного члена ВККСУ та ВРП оприлюднювати негайно після голосування.

## 7. Інституційне становлення Верховного Суду

- Верховному Суду України протягом трьох місяців забезпечити формування апарату на конкурсній основі з числа добросовісних висококваліфікованих осіб з досвідом професійної діяльності у сфері судового адміністрування.
- Національній школі суддів оцінити потреби суддів Верховного Суду у навчанні та організувати проведення низки навчальних програм по тематиці написання судових рішень та застосування корпусу рішень Європейського суду з прав людини.

## 8. Необхідні зміни до чинного законодавства

Верховній Раді України:

- включити в Закон України "Про судоустрій і статус суддів" положення, які:
  - дають чітке визначення понять «стаж професійної діяльності» та «професійна діяльність адвоката» для забезпечення належного розуміння кваліфікаційних вимог до кандидатів;
  - включають тест на виявлення загальної спроможності кандидатів на суддівські посади мислити логічно, аналітично і критично на початковому етапі добру кандидатів;
  - забезпечують ГРД фінансуванням та іншими ресурсами в повному обсязі;
  - передбачають вдосконалення кваліфікаційних вимог до членів ГРД, процесу їх ротації, забезпечення діяльності;
  - передбачають залучення ГРД до процесу добору кандидатів на суддівські посади у місцеві (окружні) суди;
  - забезпечують підвищення рівня прозорості у процесі ухвалення рішень ВККСУ, а саме:
    - (i) зобов'язують ВККСУ оприлюднювати власні обґрунтовані рішення за результатами подолання негативних висновків ГРД щодо кандидатів на суддівські посади;
    - (ii) зобов'язують ВККСУ оприлюднювати кількісні результати голосування членами ВККСУ та окремі думки;
    - (iii) передбачають запровадження додаткових механізмів оскарження кандидатами рішень ВККСУ стосовно добору та кваліфікаційного оцінювання кандидатів з можливістю перегляду повним складом Комісії рішень, ухвалених в колегіях.
- В Законах України «Про судоустрій і статус суддів» та «Про Вищу раду правосуддя»:
  - переглянути вимоги до членів ВККСУ та ВРП для забезпечення того, що ці високі посади обіймають лише ті особи, які задовольняють найвищим критеріям добросовісності, незалежності та професіоналізму;
  - передбачити розробку спільних правил уникнення конфлікту інтересів для членів ВРП, ВККСУ та ГРД з метою забезпечення відповідності процесу

кваліфікаційного оцінювання та добору кандидатів принципам доброчесності;

- передбачити положення про відкрите голосування або негайне оприлюднення протоколів голосування членів ВККСУ та ВРП по кандидатах на суддівські посади з метою забезпечення підзвітності членів ВККСУ та ВРП широкому загалу, суддям, адвокатам та іншим зацікавленим особам, яких вони представляють;
- запровадити порядок, за якого ВККСУ та ВРП дають письмові висновки на обґрунтування кожного рішення про ухвалення чи відхилення кандидатури на посаду судді, з метою забезпечення підзвітності членів ВККСУ та ВРП широкому загалу, суддям, адвокатам та іншим зацікавленим особам, яких вони представляють.